

tere datum; die begon namelijk op 28 september 2006 bij Waterlandkerkje in Zeeuws-Vlaanderen. Sindsdien heeft de soort zich verspreid over de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden. Buiten dit zuidwestelijk kustgebied zijn tot eind 2014 slechts drie waarnemingen bekend: op 14 augustus 2013 in het Noord-Hollands Duinreservaat bij Egmond en op 6 juli 2014 en 27 september 2014 in Maastricht.

De soort breidt zich dus via de kust in noordelijke richting uit, maar sinds afgelopen jaar lijkt het erop dat hij zich ook naar het oosten

uitbreidt. Mocht deze trend doorzetten, dan zal ook Duitsland deze soort binnenkort als nieuwkomer kunnen verwelkomen.

DANKWOORD

Ik wil Willem Ellis bedanken voor het beschikbaar stellen van data uit het Noctua-databestand.

Summary

EILEMA CANIOLA AND *PECHIPOGO PLUMIGERALIS* NEWLY FOUND IN THE PROVINCE OF LIMBURG

Two species of the moth family Erebidae have been expanding their distribution area in Belgium as well as in the UK during the last decade. The Hoary footman (*Eilema caniola*) is now well-established in the western part of Belgium, and has been found in three places in the Netherlands since 2014. In the same period, the Plumed fanfoot (*Pechipogo plumigeralis*) also became well-established in the western

part of Belgium and the south-western part of the Netherlands. This species seems to have been migrating in an easterly direction since 2014.

Literatuur

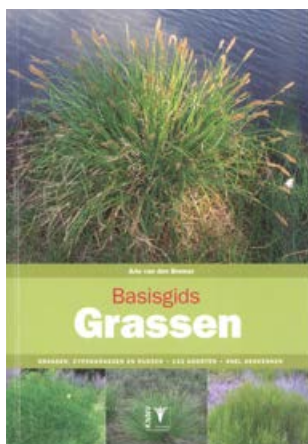
- ELLIS, W.N., D. GROENENDIJK, M.E. HUIGENS, M.G.M. JANSSEN, J. VAN DER MEULEN, E.J. VAN NIEUKERKEN & R. DE VOS, 2013. Nachtvinders belicht: dynamisch, belangrijk, bedreigd. De Vlinderstichting, Wageningen/Werkgroep Vlinderfaunistiek, Leiden.
- LERAUT, P., 2006. Moths of Europe. Volume I, Saturniids, Lasiocampids, Hawkmoths, Tigermoths. N.A.P. Editions, Verrières le Buisson.

- NATUURBERICHT, 2014. Is nieuwe vlindersoort Vaal kokerbeertje een blijver? 3 december 2014. www.natuurbericht.nl.
- NRW-SCHMETTERLINGE-BW.DE, 2015. Geraadpleegd 18 maart 2015. www.nrw-schmetterlinge.de.
- SKINNER, B., 2009. Colour identification guide to Moths of the British Isles. Apollo Books, Stenrup.
- VLINDERNET, 2015. Vlindernet 2, nieuwsarchief 6 februari 2015. <http://vlindernet.nl/actueel.php?id=1197&p=a&q=dubbelstipsnuituil>
- WARING, P. & M. TOWNSEND, 2015. Nachtvinders, de nieuwe veldgids voor Nederland en België. Kosmos uitgeverij, Utrecht/Antwerpen.

BOEKBESPREKING

BASISGIDS GRASSEN

VAN DEN BREMER, ARIE, 2015. KNNV-uitgeverij, Zeist. 172 pagina's met veel kleurenfoto's. ISBN 978 90 5011 511 7. Prijs: € 21,95. Verkrijgbaar via de boekhandel of via www.knnvuitgeverij.nl.

De omslag van de Basisgids Grassen belooft dat dankzij het boek grassen, cypergrassen en russen, in totaal 143 soorten, snel te herkennen zijn. Het werkt als een soort fotoboek, waarbij het natuurlijk vooral van belang is de verschillende soorten te kunnen herkennen aan de hand van hun uiterlijk. Per soort zijn er diverse foto's opgenomen, doorgaans vijf tot zeven. Er zijn foto's van de gehele plant in zijn habitat, van de bloeiwijze, de vruchten, het tongetje of de oortjes, en soms ook van dwarsdoorsneden van blad of stengel. Zoals bij veel fotografen bekend, is het fotograferen van grassen geen sinecure. Dat blijkt ook weer in dit boek. De habitusfoto's zijn niet altijd geslaagd; vaak zijn de soorten van bovenaf gefotografeerd waardoor de bloeiwijze, die vaak toch redelijk kenmerkend is, in de groene massa wegvalt. Ook is het habitat waarin de soorten gefotografeerd zijn niet altijd kenmerkend. Veel sprekender zijn de opnames van de bloeiwijze die vaak wel een goede herkenning mogelijk maken.

Het boek bestaat uit drie hoofdstukken: de grassen, de cypergrassen en de russen. Ieder hoofdstuk begint met een korte inleiding waarin de verschillende voor die groep kenmerkende onderdelen van de plant worden beschreven. Daarna volgen de fotopagina's die grotendeels steunen op de opgenomen foto's, maar waarbij ook een aantal symbolen de vorm van de bloeiwijze aangeeft, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen een aar, een pluimaar of een pluim. Daarnaast worden als een soort determinatiekenmerken de totale hoogte, evenals de lengte en de breedte van de bladschijf aangegeven. Bij iedere soort staat een korte beschrijving van de belangrijkste kenmerken, onder andere van de standplaats, hetgeen de determinatie vaak bevestigt. Wat een beetje vreemd is, is de indeling van de soorten. Zo staan verwante of sterk op elkaar lijkende soorten vaak een heel eind uit elkaar, terwijl je in een fotoboek voor beginners juist zou verwachten dat

ze naast elkaar geplaatst zouden worden om de herkenning te vergemakkelijken. In eerste instantie denk je dan dat je een soort hebt gevonden, maar dat blijkt bij het verder bladeren toch niet het geval te zijn aangezien de gelijkende soort vele pagina's verderop toch nog is opgenomen. Dit geldt onder meer voor de verschillende *Glyceria*-soorten en staat Veenpluis bijna 30 pagina's verwijderd van Eenarig wollegras. Omdat niet alle inheemse soorten zijn opgenomen is vergelijking soms simpelweg onmogelijk. Van de zeggenfamilie is nog niet de helft van de Nederlandse soorten opgenomen en bij de russenfamilie ontbreekt de zeker in Zuid-Limburg niet schaarse Grote veldbies. Ondanks alle opmerkingen, is dit boek zeker een aanvulling op de beschikbare gidsen, aangezien in de meeste plaatjesflora's de grassen met hun onopvallende bloeiwijzen vaak weggelaten worden.

OLAF OP DEN KAMP